

APRIL 23-24

2024

O'zbekiston Respublikasi
oliy ta'lim, fan va
innovatsiyalar vazirligi

Chirchiq davlat pedagogika
universiteti

**Zamonaviy filologiya va
lingvodidaktikaning dolzarb
masalalari**

***Current Issues of Modern Philology and
Linguodidactics***

***Aktuelle Fragen der modernen
Philologie und Linguodidaktik***

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya

International Scientific and Practical Conference

Internationale wissenschaftliche und praktische Konferenz

Google Scholar indexed

CYBERLENINKA

1-QISM

PART 1

TEIL 1

CHIRCHIQ DAVLAT
PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

CHIRCHIK STATE
PEDAGOGICAL UNIVERSITY

STAATLICHE PÄDAGOGISCHE
UNIVERSITÄT CHIRCHIK

www.cspu.uz

DARSLARNI DIFFERENSIATSIYALASH USULI ORQALI TASHKILLASHTIRISH

Oltinoy Anvar qizi Maratova

Magistr, Chirchiq davlat pedagogika
universiteti, O'zbekiston

E-mail: maratovaoltinoy@gmail.com

Ilmiy rahbar: f.f.f.d., dots. **Z.I.Sanakulov**

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada darslarni differenziatsiyalash texnologiyalari orqali tashkillashtirish usullari va afzalliklari haqida fikr yuritiladi. Bundan tashqari darslarni differenziatsiyalash texnologiyalari orqali samarali olib borishga oid savollar ko'rib chiqiladi va takliflar keltiriladi.

Kalit so'zlar: Differenziatsiyalash texnologiyasi, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, o'quv jarayoni, pedagogik mahorat.

ORGANIZATION OF LESSONS BY THE METHOD OF DIFFERENTIATION

ABSTRACT

This article discusses the methods and benefits of organizing lessons through differentiation technologies. In addition, questions related to the effective conduct of lessons through differentiation technologies are considered and suggestions are made.

Keywords: Differentiation technology, person-oriented education, educational process, pedagogical skill.

Bugungi kunda zamonaviy hayotni ilm-ma'rifat va ta'limning taraqqiyotisiz tasavvur etib bo'lmaydi. Jahonning yetakchi davlatlarida ta'limni rivojlantirish birinchi galdagi vazifa sifatida belgilanishi ham bejiz emas. Negaki, mamlakatning kelgusi ravnaqi aynan shu sohada qo'lga kiritgan yutuqlari bilan chambarchas bog'liqdir. Mamlakatimizda keyingi yillarda yoshlarning intellektual va ijodiy salohiyatini rivojlantirish, buning uchun zarur shart-sharoit yaratishga e'tibor yanada kuchaytirilmoqda. Zero, yurtimizning kelgusidagi jadal taraqqiyoti kelajagimiz egalari bo'lgan yosh avlodning ma'naviy yetukligiga bog'liq. Hozirgi vaqtda

mamlakatimizda jahon ta'lim sohasiga kirib borishga mo'ljallangan yangi ta'lim tizimining shakllanish jarayoni kechmoqda. Ushbu davr o'quv-tarbiya jarayonining pedagogik nazariya va amaliyotida jiddiy o'zgarishlar bilan kechmoqda: o'qitishning mazmuni o'zgaryapti, bilim berish jarayoniga boshqa yondashuv taklif etilyapti, boshqacha munosabatlar va o'zini tutish tamoyillari shakllanyapti. Bularning barchasini bizning davrimiz – XXI asr – yangi texnologiyalar va insonlar o'rtasidagi yangicha munosabatlar asri taqozo etmoqda. Shular qatoriga albatta darslarni differentsiatsiyalash texnologiyalari orqali o'rgatish ham kiradi. O'qitishning zamonaviy texnologiyalarini qo'llash, o'qitish jarayonini yagona shaklga keltirish va yuqori samaradorlikka erishishga imkon yaratadi. Endi differentsiatsiyalash texnologiyalarning nima uchun bugungi kunda dolzarb bo'lib borayotganligi, nima uchun mazkur texnologiyalar ta'limning hozirgi kuni, kelajagi bo'lib qolganligi hamda ularning mohiyati haqida qisqacha to'xtalamiz.

Differentsiatsiyalash texnologiyalari shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari bilan chambarchas bog'liq hisoblanadi. Differentsiatsiya insonning fazilatlarini, uning qiziqishlari, moyilligini o'rganishga qaratilgan. Differentsial yondashuvda o'rganuvchilar aql-idrok, xulq-atvor, munosabatlar va yetakchi fazilatlarining shakllanish darajasidagi o'xshashlik asosida guruhlanadi. Ushbu ishning samaradorligi pedagogik kasbiylik va o'qituvchining mahorati, uning shaxsiyatini o'rganish va shu bilan birga u har doim individual ekanligini eslash qobiliyati, faqat ma'lum bir kishiga xos bo'lgan va uni boshqa odamlardan ajratib turadigan jismoniy va psixologik xususiyatlarning o'ziga xos kombinatsiyasi bilan bog'liqdir. Ularni hisobga olgan holda o'qituvchi har bir o'quvchining shaxsiga tarbiyaviy ta'sir o'tkazish usullari va shakllarini belgilaydi. Bularning barchasi o'qituvchidan nafaqat pedagogik bilimlarni, balki psixologiya, fiziologiya, diagnostika asosida ta'limning gumanistik texnologiyasini ham talab qiladi.

Differentsiatsiyalash texnologiyalari ta'rifi uning sub'ektlarining xususiyatlarini hisobga olish zarurligini ta'kidlaganligi sababli, o'qituvchi uchun bolalarni farqlash muammosi dolzarb bo'lib qoladi.

An'anaga ko'ra, differentsiatsiya «ko'proq-kam» yondashuviga asoslangan bo'lib, unda o'rganuvchilarga taklif qilinadigan material miqdori oshiriladi yoki kamaytiriladi. «Kuchli» o'quvchilar topshiriqni ko'proq qabul qiladi, «zaif» o'quvchilar esa kamroq. Differentsiatsiya muammosini bunday hal qilish muammoning o'zini olib tashlamaydi va qobiliyatli bolalarning rivojlanishida kechikishlariga olib keladi va orqada qolganlar ta'lim muammolarini hal qilishda duch kelgan qiyinchiliklarni bartaraf eta olmaydi.

O'quvchi shaxsini rivojlantirish, uning o'z taqdirini o'zi belgilashi va o'zini o'zi

anglashi uchun qulay pedagogik shart-sharoitlarni yaratishda quyidagi farqlash texnologiyasi yordam berdi.

Keling, farqlash usullarini umumlashtiramiz:

1. Ta'lim vazifalari mazmunini farqlash:

- ijodkorlik darajasi bo'yicha;
- qiyinchilik darajasiga ko'ra;
- hajmi bo'yicha.

2. Darsda bolalar faoliyatini tashkil etishning turli usullaridan foydalanish, shu bilan birga vazifalarning mazmuni va ish farqlanadi:

- o'rganuvchilarning mustaqillik darajasiga ko'ra;
- o'rganuvchilarga yordam ko'rsatish darajasi va xususiyati bo'yicha;
- o'quv faoliyatining tabiatiga ko'ra.

Differensial ish turlicha tashkil etiladi. Ko'pincha, muvaffaqiyat darajasi past va o'rganish darajasi past bo'lgan (maktab namunasi bo'yicha) birinchi darajali vazifalarni bajargan o'rganuvchilar dars davomida ko'rib chiqilgan namunaga asoslangan ko'nikma va vazifalarning bir qismi bo'lgan individual topshiriqlarni mashq qiladilar. O'rtacha va yuqori darajadagi muvaffaqiyat va o'rganish darajasi bo'lgan o'rganuvchilar - ijodiy (murakkab) vazifalarni bajaradilar.

Ko'pgina o'qituvchilar bolalarning sinfdagi ko'rsatmalarga muvofiq qat'iy ishlashi kerak degan fikrda. Biroq, bunday texnika ishni faqat xato va chekinishlarsiz bajarishga imkon beradi, lekin bilish jarayonlarini shakllantirmaydi va o'quvchini rivojlantirmaydi, mustaqillik, tashabbuskorlik kabi fazilatlarni tarbiyalamaydi. Talabalarda ijodiy qobiliyatlar amaliy faoliyatda rivojlanadi. O'qituvchi tomonidan qo'yilgan vazifa bolalarni echimlarni izlashga undashi kerak. Ba'zi o'qituvchilar darslarni differentsiatsiyalash ko'p kuch va vaqt sarflaydi, alohida materiallar va qo'llanmalar kerak deb hisoblaydi. Bu shuni anglatadiki, differensiallash usullari sezilarli darajada qo'shimcha harakatlarni talab qilmaydi. Masalan biror bir topshiriqni quyidagicha shakllantirish mumkin:

1) o'zingizning orzuingizdagi maktabni tasvirlab bering;

2) o'zingizning orzuingizdagi maktabni tasvirlab bering. Quyidagi jihatlariga e'tibor bering: maktab binosi, sinf xonalari, darslar, tanaffuslar;

3) o'zingizning orzuingizdagi maktabni tasvirlab bering. Quyidagi jihatlariga e'tibor bering: maktab binosi, sinf xonalari, darslar, tanaffuslar. Quyidagi jumladan foydalanishingiz mumkin: mening maktabim..., mening sevimli darsim shunday..., maktab sinf xonalari...

Ushbu misol o'qitishda differentsiatsiyalashning amaliy misolidir. Bir xil mavzu va

differnsiatsiyalashgan vazifalar: ochiq topshiriq, yarim ochiq topshiriq va yopiq topshiriq ko'rinishida. Asosiysi, bu kabi metodlarni o'qituvchi sifatida hech qanday qo'shimcha kuch sarflamasdan amalga oshirish mumkin.

REFERENCES

1. Alekseev N.A. Maktabda shaxsiy yo'naltirilgan ta'lim - Rostov n / a: Feniks, 2006.-332 p.
2. A.G.Asmolov Shaxs psixologik tadqiqot predmeti sifatida. Moskva: Moskva davlat universiteti nashriyoti, 2006.107 b.
3. Bepalko V.P. Pedagogik texnologiyaning tarkibiy qismlari. - M.: Pedagogika 1999 yil. 192 s.
4. Trense, S.: Gelungene Begründungen der lernerorientierten Qualitätsentwicklung in Selbstreporten der Weiterbildungsorganisationen. Hannover: Expressum Verlag. 2009.
5. Karshiyeva, D. (2023) "THE IMPORTANCE OF PEDAGOGICAL PRACTICE IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE", Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal, 4(6), pp. 113–124. doi: 10.37547/mesmj-V4-I6-18.
6. Karshiyeva, D. (2021). «ШКОЛЬНЫЙ КЛАСТЕР» - КАК ИННОВАЦИОННАЯ ФОРМА ОБРАЗОВАНИЯ. АКТУАЛЬНОЕ В ФИЛОЛОГИИ, 3(3). Извлечено от <https://ruslit.jdpu.uz/index.php/ruslit/article/view/1024>
7. Д. Э. Қаршиева (2021). ГЕРМАНИЯ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА "МАКТАБ КЛАСТЕРИ". Academic research in educational sciences, 2 (CSPI conference 1), 397-401.
8. Дилбар Қаршиева (2021). "КОМПЕТЕНТЛИККА АСОСЛАНГАН ТАЪЛИМ"ДА МАЛАКАВИЙ АМАЛИЁТНИНГ АҲАМИЯТИ. Scientific progress, 2 (2), 1522-1528.

CONTENTS | INHALTSVERZEICHNIS | MUNDARIJA

45.Imomqulov, F. N. USING PSYCHOLOGICAL APPROACHES TO ALLEVIATE STRESS AND IMPROVE ENGLISH LANGUAGE LEARNING OUTCOMES.	202-204
46.Xasanboeva, N. X. ENGLISH ROMANTICISM AND ITS DEVELOPMENT.	205-207
47.Rafiqjanova, M. N. INTEGRATING PSYCHOLOGY INTO ENGLISH TEACHING TO ENCOURAGE SELF-DIRECTED LEARNING AND INDEPENDENCE.	208-210
48.Xasanboeva, N. X. GERMANIYA TA'LIM TIZIMI VA UNING O'ZIGA XOS JIHATLARI.	211-213
49.Xolboyev, O. O. ENHANCING ENGLISH LANGUAGE ACQUISITION FOR BEGINNERS: A COMPREHENSIVE PEDAGOGICAL APPROACH.	214-215
50.Тошматова, М. К. ПОЯВЛЕНИЕ НОВЫХ ПОДХОДОВ В ЛИНГВИСТИКЕ.	216-220
51.Makhmudjonova, U. U. THE IMPORTANCE OF IMPLEMENTING CRITICAL THINKING IN PRIMARY EDUCATION.	221-225
52.Baratov, S. A. SEMANTIC PECULIARITIES OF TOURISM TERMS IN THE ENGLISH LANGUAGE AND TEACHING.	226-229
53.Aribjonov, U. A. THE ROLE OF LEXICOGRAPHY IN LINGUISTICS.	230-232
54.Akhmedova, M. F. IMPROVING ENGLISH PRONUNCIATION THROUGH SHADOWING TECHNIQUE.	233-237
55.Mavlonova, M. B. THE ROLE OF PHONETICS IN TEACHING ENGLISH.	238-241
56.Abduhamidova, G. I. LANGSTON HUGHES AND HIS POETRY.	242-244
57.Kadamova, Z. R. (1). TEACHING ENGLISH WITH INTERACTIVE GAMES.	245-248
58.Kurganova,, D., & Sobirova, M. GESCHICHTE VON DEUTSCHLAND.	249-254
59.Турдалиева, А. Н. БОЛЫМДЫ ЖӘНЕ БОЛЫМСЫЗ СӨЙЛЕМДЕР.	255-257
60.Xoshimova, O. U. GERMANIYANING TA'LIM SOHASI.	258-260
61.Tilabova, G. A. CHET TILI DARSLARIDA O'QUVCHILARNI MAQTASH VA TANQID QILISHDA ISHLATILADIGAN LEKSIK BIRLIKLAR.	261-267
62.Xusenova, I. I. BOSHLANG'ICH SINIF INGLIZ TILI O'QITUVCHISINING DARS ISHLANMALARINI TUZISH.	268-271
63.Akhmedova, M. F. THE SECOND WORLD WAR IN AMERICAN LITERATURE.	272-274
64.Akhmedova, M. F. WOMEN-WRITERS IN ENGLISH LITERATURE.	275-277
65.Akhmedova, M. F., & Khamitov, E. E. HUMOR AND SATIRE IN WILLIAM SHAKESPEARE'S COMEDIES.	278-281
66.Kozokova, F. S. WALTER SCOTT IS A HISTORICAL NOVELIST IN ENGLISH LITERATURE.	282-285
67.Xasanboeva, N. X. MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA CHET TILINI O'RGATISHNING SAMARALI USULLARI.	286-289
68.Maratova, O. A. DARSLARNI DIFFERENSIATSIYALASH USULI ORQALI TASHKILLASHTIRISH.	290-293
69.Sherqo'ziyeva, Z. F. CHET TILLARNI O'QITISH METODIKASIDA INNOVATSION YONDASHUVLAR VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH MASALALARI.	294-297
70.Munavvarov, O. A. THE HISTORY OF WORD.	298-303